182 . Răcarii de Jos | Comuna: Brădeşti | Judeţ: Dolj | Punct: Castru (100 m SV de gara Răcari) | Anul: 2004

Anul: 2004
Cod RAN: 71108.01
Perioade: Antichitate
Epoci: Epoca romană timpurie
Categorii sit: Apărare (construcţii defensive)
Autori: Dan Bălteanu, Dorel Bondoc, Eugen Silviu Teodor
Instituții: Instiuție Nedefinită, Muzeul Olteniei, Craiova, Muzeul Naţional de Istorie a României

Raport

În campania 2003 – prima după abandonul sitului în 1992 – s-a trasat S.1, reluând cercetarea nefinalizată de colectivul militar, pe acelaşi traseu, pe segmentul perpendicular pe jumătatea sudică a curtinei răsăritene. În esenţă, se stabilise existenţa a cel puţin două şanţuri de apărare pe latura de front a fortificaţiei, pentru etapa de piatră; a fost pusă în evidenţă o etapă anterioară, cu palisadă şi turn cu bază de piatră, cu şanţ dublu spre exterior, urmând aparent traseul fortificaţiei târzii. Dacă cercetarea sistemului de apărare fusese finalizată, lucrările au trebuit continuate la V de agger, pentru a stabili etapele de construcţie din interior.

În consecinţă, au fost redeschise primele 11 carouri (22 m lungime), pe o lăţime de 5,2 m (faţă de 4,4 anterior). În ordinea lor istorică, s-au constatat următoarele faze de existenţă a sitului:

Faza întâi este reprezentată de un şanţ de apărare găsit în interior, în carourile 3-7, lat de 7,85 m, adânc de -2,34 m. El reprezintă un stadiu încă neatestat până acum, probabil un castru de campanie, mai mic decât cel din epoca provinciei. În carourile 1-3 nu au putut fi identificate nici un fel de urme ale unei berme sau ale valului, care au fost complet distruse de lucrările de nivelare efectuate cu ocazia amenajării castrului mare de pământ. Momentul construcţiei castrului mic nu este edificat de nici o descoperire semnificativă; momentul nivelării şanţului şi al amenajărilor ulterioare este însă datat cu două monede, după anul 156.

A doua fază este reprezentată de castrul mare de pământ, ale căror elemente de fortificare le reprezintă şanţul dublu (însă mic: cca. 4,5 m lăţime, 1,4 m. adâncime; pentru aceste elemente descriptive vezi ilustraţia pentru anul 2003), urme ale unei palisade, un turn cu bază de piatră (pe mijlocul laturii!), un val modest, însă nu şi o bermă. În general, elementele de fortificare ale acestei faze reflectă amăgitoarea convingere că obiectivul militar, aflat departe de frontieră, nu era expus unor riscuri reale. Spre interior, este amenajată Via sagularis, îngustă de numai cca. 2 m, cu infrastructură de lut şi nisip şi cu şanţ de scurgere spre agger, din pietre cu diametre maxime de 10-12 cm. Mai spre interior există o clădire care acoperă aparent toată lăţimea secţiunii, sprijinită pe 4 stâlpi de lemn cu diametrul de 30 cm, dispuşi câte doi la distanţe de 3,8 (E-V), respectiv 3,4 m; dată fiind sărăcia materialului arheologic, presupunem o funcţionalitate de genul grajdurilor. La V de grajduri există o alee construită din pietriş, refăcută de-a lungul timpului de cel puţin 5 ori, grosimea totală rezultată fiind de cca. 30 cm, pe o lăţime maximă de 4,25 m. Aleea a funcţionat inclusiv în faza următoare. Ca elemente de datare a fazei avem o fibulă de bronz întreagă şi câteva fragmente de terra sigillata care nu depăşesc secolul II.

A treia fază este reprezentată de castrul mare de piatră. Transformarea castrului nu pare rezultatul unei forţe majore (o distrugere semnificativă), ci, probabil, este o decizie determinată de creşterea elementelor de risc. În concluzie, şanţul principal are acum o deschidere de 10,3 m şi o adâncime de 2,45 (vezi ilustraţia din 2003), fiind dublat spre exterior de cel puţin încă un şanţ. Şanţul este separat de zid de o bermă lată de 3,15 m, cu incintă din două paramente şi emplecton, cu o înălţime estimată de 4,6 m (inclusiv creneluri). Corespunzător creşterii defensei, se înalţă şi valul. Acesta pare momentul când garnizoana pare să fie cea mai numeroasă, fiindcă restructurările interioare mărturisesc criza de spaţiu. Via sagularis este mutată cu

Generat la: 06.08.2025 16:39

cca. 2 m. spre E, până în marginea valului. Se construiesc barăci cu două rânduri de camere, spre interior, cu lăţimi de 3,5, respectiv 2,8 m, pereţii fiind ridicaţi pe un nucleu de chirpic, probabil placaţi cu cărămidă, cu acoperire de ţiglă. Această cladire este complet distrusă de un incendiu, trecând printr-o nivelare şi reconstrucţie, aproximativ pe acelaşi plan; cândva, la acest moment, sunt construite două camere suplimentare, spre V (de 2,25, respectiv 2,10 m; toate dimensiunile între paramente, de la E la V), ocupând inclusiv o jumătate din aleea dintre barăci, pentru jumătatea sudică a secţiunii. Adausul are însă viaţă scurtă, fiindcă, la puţin timp, aleea este refăcută pe lăţimea iniţială. În extremitatea vestică a secţiunii începe un alt rând de barăci, însă relaţia stratigrafică în acea direcţie este compromisă de S.2/1992 (trasat N-S). În ciuda faptului că există mult inventar arheologic rezultat din acest nivel, nu există elemente certe de datare, mai ales pentru palierul inferior.

A patra fază înseamnă, pentru jumătatea sudică a castrului, pierderea funcţiei militare. Am deschis o a doua secţiune (S.2/2004), în poziţie simetrică cu S.1, spre N, la aceeaşi curtină de E. Lucrările acolo sunt în stadiu incipient, dar corelarea datelor obţinute acolo, cu cele din S.1, a fost de real ajutor pentru înţelegerea situaţiei. Partea sudică a curtinei răsăritene este complet demantelată, deoarece piatra de calitate superioară a curtinei, nefiind locală, era de neînlocuit pentru eventuale lucrări de refortificare în altă parte. Mai vechea aserţiune a unei refaceri a jumătăţii nordice a castrului se adevereşte, prin apariţia în S.2/2004 a unui turn, probabil adosat curtinei, aflat deci la jumătatea laturii nordice a curtinei răsăritene. Reconfigurarea fortificaţiei, prin restrângerea frontului, nu se produce însă în sec. IV, cum s-a pretins, ci imediat după invazia carpică. În jumătea sudică, abandonată militar, nu se mai realizează nici o nivelare, ci se iau în ocupaţie fâşiile libere de ruine, respectiv drumurile dintre barăci sau Via sagularis. Pe aceasta din urmă se ridică două locuinţe, în tehnici diferite. În mijlocul aleii se sapă o fântână, cu bordură de cărămidă (însă nezidită la interior!). În proximitate este posibil să fi funcţionat şi un cuptor de olar. De pe acest nivel (sau de la nivelul de contact cu faza anterioară) s-au recuperat, din diverse puncte de pe ambele secţiuni, nu mai puţin de nouă (9) monede, de la Elagabal la Herennia Etruscilla. Din motive pe care nu le vom dezvolta aici, presupunem că faza a patra se construieşte imediat după invazia carpică (adică 249), însă funcţionează numai câţiva ani. Numărul mare de monede pierdute ne fac să presupunem că părăsirea sitului s-a produs în condiţiile unor mari dezordini.

A cincea fază este teoretică. În ciuda faptului că vechile rapoarte pretind o prezenţă numismatică foarte consistentă pentru sec. IV, cercetările noastre din două campanii nu au produs nici un argument valabil pentru o datare certă în sec. IV.

A şasea fază de ocupare a sitului este reprezentată de bordeiele de sec. VI. Ele sunt raportate de toate cercetările anterioare, rămăşiţe ale unui asemenea complex fiind găsite şi în carourile 11-12 ale S.1, perforând valul. Cercetările perieghetice au produs astfel de materiale şi în afara castrului.

Informații suplimentare online

[Raportul 3207 din cronica.cimec.ro]
[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro]
